

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА КРЪГЛА МАСА ПО ПРОЕКТ „СОЦИАЛНИ И ПЕДАГОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ПРОБЛЕМА ЗА УПОТРЕБАТА НА ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА“

Доц. д-р Тони Манасиева

*Софийски университет „Свети Климент Охридски“,
Факултет по педагогика*

Резюме. Рецензията представя оценъчно заключителна дейност в интерактивен формат по научноизследователски проект с авторски резултати на преподаватели и студенти от Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“ по актуалния и значим проблем с превенцията и корекцията на употребата и злоупотребата с психоактивни вещества в техния социален и педагогически контекст, допълнено с неговата специфика в условията на пандемия – един нов аспект на изследвания с несрещани сериозни предизвикателства, в т.ч. в областта на превантивната педагогика.

Ключови думи: превантивна педагогика; превенция; употреба на психоактивни вещества; пандемия; кръгла маса

Социалната значимост на проблема с употребата на психоактивни вещества (ПАВ) е вече достатъчно аргументирана. Тя поставя изискването за методическо развитие относно начините за неговата превенция и корекция. Те, на свой ред, за да бъдат оптимални в съдържателен аспект и адекватни във времево отношение, изискват добро познаване на проблема. Повишаването на информираността за проблема, предизвикателствата пред социалнопедагогическата работа и насоките в превенцията и намаляването на последиците от употреба и злоупотреба с ПАВ са три значими полета в симбиоза в изследователската, академичната и практическата дейност. И както отбелязва в анотацията на проекта гл. ас. д-р Полихронев, под чието ръководство резултатите се представиха на организираната и проведена на 17.11.2022 г. кръгла маса в аудитория на СУ „Св. Климент Охридски“, „чрез провеждане на изследване по темата ще се повиши информираността по проблема за употребата на ПАВ, а това е едно от основните средства за осъществяване на превенция и намаляване на последиците от злоупотреба и зависимост“¹.

Полезността считам за относима и към теорията, и към практиката – като научни изследвания, академична подготовка и практическа дейност. В аргументацията си се позовавам и на ключови релевантни положения от тази анотация².

1. По научните изследвания: наложителни са нови „комплексни и задълбочени изследвания“ към досегашните недостатъчни емпирични или „проведени в различна социокултурна и икономическа среда“ (Polihronov 2022, p. 138).
2. По академичната подготовка: „Проблемът за превенцията на употребата и социалната работа с хора, употребяващи ПАВ, е включен в различни дисциплини за подготовка на специалисти за работа по превенция и корекция на девиантно и делинквентно поведение в ОКС „бакалавър“ (специалност „Педагогика“, профил „Превантивна и корекционна педагогика“; специалност „Социални дейности“, профили „Клинична социална работа“ и „Социална работа с деца“) и ОКС „магистър“ (магистърски програми „Педагогика на девиантното поведение“ и „Социална работа с деца и семейства“). В кръглата маса взеха участие студенти, избрали някои от тези професионални полета на подготовка.
3. По практическата дейност: употребата и злоупотребата с вещества като средство за справяне с дискомфорта при някои личности са едно от най-видимите рискови полета, нуждаещи се от професионална помощ. А съотнесени с близките пандемични условия и последиците от тях, които тепърва изпитваме, се очертават нови специфични насоки на тази професионална помощ и за педагози, и за социални работници.

Безспорно, извънредната доскоршна ситуация с КОВИД-19, продължила толкова дълго и несрещана досега по своята същност, размери и последици, поставя нови и сериозни предизвикателства в областта на превенцията и корекцията. Издигнатата в проекта хипотеза, „че в условията на пандемия се засилва употребата на психоактивни вещества“ и че „установените високи нива на достъпност и употреба на психоактивни вещества (ПАВ) правят проблема актуален в различни аспекти – социален, медицински, юридически, психологически, педагогически“ (Polihronov 2022, p. 135) дават многоизмерността на проблема. Един може би малък, но съществен принос в предметната област е и ръководеният от гл. ас. д-р Полихронов проект на тема „Социални и педагогически аспекти на проблема за употребата на психоактивни вещества“, финансиран от средствата, отпуснати целево от държавния бюджет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за научни изследвания за 2022 г. Наред с другите дейности по него, в т.ч. популяризирането му, е проведената кръгла маса, в която участниците имаха честта да чуят както най-съществените резултати от него от хората, които са го провели – ръководителя и екип от студенти, така и тезите по темата на още колеги съмишленици – преподаватели в катедра „Теория на възпитанието“ на Факултета по педагогика, съпричастни към темата.

Както ръководителят на Проекта подчертава в анонсираното от него събитие на сайтовете на Факултета по педагогика и на Софийския университет, цитирано впоследствие и от БТА, и от регионални медии⁴, „кръглата маса обедини 50 студенти от трите специалности на Факултета по педагогика в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – „Педагогика“, „Социални дейности“ и „Неформално образование“ – в превенцията срещу употребата на психоактивни вещества“ и те бяха „провокирани да генерират идеи за ефективна превантивна и корекционно-възпитателна дейност“⁵. Това имаше своя позитивен ефект не само свързано с конкретното събитие, а и с обучението им в релевантни учебни дисциплини в настоящия семестър и с развитието на интереса, знанията и уменията им в сегашни и бъдещи учебни и професионални дейности.

В логически тематичен порядък бяха представени пред студентите и те бяха включени в дискусии и обсъждания и дейности по следните частни проблемни области по изготвена от ръководителя програма:

- анонс от доц. д-р Тони Манасиева „Социални и педагогически проблеми на употребата на психоактивни вещества“ и модерирание;

- представяне на тези и резултати от двугодишните изследвания по темата от гл. ас. д-р Даниел Полихронов в две подтеми: „Аспекти на употребата на психоактивни вещества в условията на извънредна пандемична обстановка“ и „Преглед и анализ на концептуални идеи за превенция на употребата на психоактивни вещества“;

- представяне на авторска програма за превенция на употребата на психоактивни вещества в прогимназиалния етап на образование и в училищна среда „Имам човек“ от възпитаниците на Факултета по педагогика Емилия Донкова, Яна Ганева – вече дипломирани по специалност „Педагогика“, профил „Превантивна и корекционна педагогика“;

- презентация „Превенция употребата на психоактивни вещества чрез формиране и развитие на личностна компетентност у децата“ и анализ на основни положения в авторска работа от ас. Екатерина Томова;

- уъркшоп „Семейната среда – фактор за превенция на употребата на психоактивни вещества“, проведен от гл. ас. д-р Йорданка Николова;

- семинар „Методически арсенал на превантивната и корекционно-възпитателната работа с деца и младежи, употребяващи психоактивни вещества“, проведен под ръководството на гл. ас. д-р Даниела Рачева.

Организацията на кръглата маса и участието в нея беше за всички истинско интелектуално удоволствие – от представянето на тезите на презентаторите по отделните значими въпроси до ангажираното и емоционално участие на студентите в дискусиите и дейностите в рамките на голямата най-съществена тема: превенцията на употребата на психоактивни вещества в нейните социално-педагогически измерения.

Благодарности

Настоящата публикация е реализирана в рамките на проект №80-10-36/10.05.2022 г. „Социални и педагогически аспекти на проблема за употребата на психоактивни вещества“ с ръководител гл. ас. д-р Даниел Полихронов, финансиран от средствата, отпуснати целево от държавния бюджет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за научни изследвания за 2022 г.

БЕЛЕЖКИ

1. ПОЛИХРОНОВ, Д., 2022. Анотация към проект „Социални и педагогически аспекти на проблема за употребата на психоактивни вещества“.
2. Пак там.
3. Пак там.
4. https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/universitet_t/fakulteti/fakultet_po_pedagogika/novini_i_s_bitiya , публ. на 22.11.2022; https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/novini/novini_i_s_bitiya/kr_gla_masa_obedini_studentite_ot_fakulteta_po_pedagogika_v_prevenciyata_sreschu_upotrebata_na_psihoaktivni_veschestva, публ. на 23.11.2022; <https://www.bta.bg/bg/news/lik/365043-kragla-masa-obedini-studentite-ot-fakulteta-po-pedagogika-na-su-v-preventsiyata->, публ. на 23.11.2022.
5. ПОЛИХРОНОВ, Д., 2022. Кръгла маса обедини студенти от специалностите „Педагогика“, „Социални дейности“ и „Неформално образование“ в превенцията срещу употребата на психоактивни вещества, В: https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/universitet_t/fakulteti/fakultet_po_pedagogika/nauchnoizledovatelska_dejnost/nauchni_forumi/2022, публикувано на 22.11.2022.

ЛИТЕРАТУРА

ПОЛИХРОНОВ, Д., 2022. Аспекти на употребата на психоактивни вещества в условията на извънредна пандемична обстановка. *Приложената криминология в България. Сборник с доклади от научна конференция на Нов български университет (департамент „Национална и международна сигурност“ и департамент „Право“)* и *Българска асоциация по криминология. София, 14 – 15 октомври 2021 г.* София: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“.

Acknowledgments

The article is realized within the framework of project No. 80-10-36/10.05.2022 “Social and pedagogical aspects of the problem of the use of psychoactive substances” headed by assist. prof. Daniel Polikhronov, PhD, financed by the funds allocated specifically from the state budget of the Sofia University “St. Kliment Ohridski” for scientific research for 2022.

REFERENCES

POLIHRONOV, D., 2022. Aspekti na upotrebata na psihoaktivni veshchestva v usloviyata na izvanredna pandemichna obstanovka. Prilozhnata kriminologiya v Balgariya. *Sbornik s dokladi ot nauchna konferentsiyaa na Nov balgarski universitet (departament „Natsionalna i mezhdunarodna sigurnost“ i departament „Pravo“)* i *Balgarska asotsiatsiya po kriminologiya. Sofia, 14 – 15 oktombri 2021 g.* Sofia: Universitetsko izdatelstvo „Paisiy Hilendarski“.

FINAL ROUND TABLE ON THE PROJECT “SOCIAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE PROBLEM OF THE USE OF PSYCHOACTIVE SUBSTANCES”

Abstract. The review evaluatively presents an interactive concluding activity from a collaborative research project of teachers and students from the Faculty of Pedagogy of Sofia University “St. Kliment Ohridski”. The current and significant problem related to the prevention and correction of the use and abuse of psychoactive substances in their social and pedagogical context is presented, as well as its specific manifestation in the conditions of a pandemic – a new subject of research, with new serious challenges, including in the field of preventive pedagogy.

Keywords: preventive pedagogy; prevention; use of psychoactive substances; pandemic, round table

✉ **Dr. Toni Manasieva, Assoc. Prof.**

Research ID: HHT-0959-2022

ORCID iD: 0000-0001-7145-6345

Faculty of Education

Sofia University “St. Kliment Ohridski”

Sofia, Bulgaria

E-mail: manasieva@fp.uni-sofia.bg